

KÁRPÁTALJAI MAGYAR MŰVELŐDÉSI INTÉZET

KMMI-FÜZETEK XIII.

„HOGY TI IS RAGYOGJATOK”

KECSKÉS BÉLA
(1941–1997)
emlékére

Ungvár, 2011

KÁRPÁTALJAI MAGYAR MŰVELŐDÉSI INTÉZET

KMMI-FÜZETEK XIII.

„HOGY TI IS RAGYOGJATOK”

KECSKÉS BÉLA
(1941–1997)
emlékére

Ungvár, 2011.

KMMI-FÜZETEK XIII.

SOROZATSZERKESZTŐ:

Zubánics László

elnök

Készült a Bethlen Alap támogatásával

Logó

© KÁRPÁTALJAI MAGYAR MŰVELŐDÉSI INTÉZET, 2011

© KECSKÉS BÉLA, 2011

Minden jog fenntartva

KIADJA:

KÁRPÁTALJAI MAGYAR MŰVELŐDÉSI INTÉZET

90202 Beregszász, Széchenyi út 59/B.

Telefon/fax: (03141)-4-28-14

Honlap: www.kmmi.org.ua

E-mail: kmmi@swi.net.ua

Felelős kiadó: Dupka György igazgató

Összeállította: Nagy Zoltán Mihály

Műszaki szerkesztő: Fuchs Andrea

Készült: Daniló Szergej magánvállalkozó

88000 Ungvár, Petőfi tér 34/1.

EMBER, KÖLTŐ, TANÁR

A címadó szavak sorrendje attól függően felcserélhető, hogy nagyszámú ismerősei és annál jóval kevesebb *ismerői* melyiket tartják előbbvalónak a tizennégy éve elhunyt Kecskés Béla személyiségének legfontosabb jellemzői közül. Ám a vélemények különbözősége egy ponton talán egységesül: Ő mindhárom (és ezeken kívül még sokféleképpen megnyilvánuló) minőségében nagy kezdőbetűkkel írható *eszménykép* volt: *Ember, Költő, Tanár...* Azok számára mindenképpen, akik önvalójának vonzásába kerültek, így lélek-közelből ismerhették.

Hitem szerint ezek egyikeként éreztem rá a veszteségtudat iszonyatára, a hómézősen sivár üresség mérhetetlenségére azon a fagyos januári napon, amikor szülőházának udvarán testünkben kővé dermedve, lelkünkben reménytelenül elkeseredetten álltunk koporsója közelében. Sokan voltunk, mégis kevesen, mert ott kellett volna lennie mindazoknak, akik létezésünk ritkán felcsillanó értékeit tisztelni képesek és akarják. A ráeszmélés döbbenetében sokadszor kellett szembesülnöm világunk lehangoló valóságával: a közegéből kiemelkedő, az ott rekedtekért szót emelő, emberi és intézményi gyarlóságokkal szemben küzdelmet vállaló személyiség jussa jobb esetben is legtöbbször *hálátlanság*, rosszabb esetben *közöny*, sőt *bántás*.

Milyen embernek ismertem meg Kecskés Bélát?

Ha a papírra kívánczó jelzőket sorolom – figyelmesség, szavahihetőség, érzékenység mások problémáira, segítőkészség, felelősség-, kötelesség- és küldetéstudat, az emberi méltóság tisztelete, az értelmes élet iránti igény, szabadságszeretet, munkabírással együtt járó szorgalom, hit az ember jóra való képességében stb. – máris megállapítható, hogy bár a különböző vallások rideggé kövült intézményeihez leplezetlen ellenérzülettel viszonyult – az oly sokszor és sokak által mindig is kijátszott Tízparancsolat intelmeiből nem csak jelesre „vizsgázott”, hanem az elveihez tapadó hűséggel erkölcsileg „túlteljesített”. Olyan humanista volt, aki mindennél fontosabbnak tartotta az ember jobbik énjének kiteljesedését, de azt is tudta, hogy ez nem spontán folyamat, sőt, féltő szeretettel gyakorolt ösztönzés, irányítás nélkül elképzelhetetlen.

És tette a dolgát: az elkerülhetetlen vitákban, de még baráti beszélgetések során is bámulatra méltóan kristálytisztá logikával érvelve védte igazát, anélkül, hogy vitapartnerei önérzetét akár csak egy karcolásnyit megsértette volna. Arra ritkán volt példa, hogy elegendő információ híján érvei tévedésen alapultak, így óhatatlanul meginogtak. Ilyenkor pironkodás nélkül, a világ legtermészetesebb módján visszakozott, meghajolt a másik igaza előtt, a magáévá tette azt.

Jóhiszeműsége és embertársai gyarlóságainak megnyilvánulása okán nem egyszer keserves csalódások sújtották, de ezek fájalmát higgadtan viselte mindaddig, amíg sokkal ritkább sikerélményei feledtették azokat. Az ő számára emlékezetes élmény, igazi „fegyvertény” volt, amikor tanári minőségében tapintatos, de irgalmatlanul céltudatos és következetes érveléssel nyakas falusi atyafiakat sikerült rábírnia arra, hogy korai „munkába-fogás” helyett napi rendszerességgel iskolába járassák, vagy éppen tovább tanulni engedjék – küldjék! – kiskorú gyermekeiket. Ami egykori tanítványait illeti, jómagammal együtt már rég nagyszülők, de mindannyian jó szóval emlékeznek „Béla Sámuelovicsra”.

A hatalom, annak intézményei egészen másképp viszonyultak hozzá. Amíg hitt a szocializmus és „fejlettebb stádiuma”, a kommunizmus megvalósíthatóságában, és ezt néhány versben megvallotta, nem csupán békén hagyták, hanem – képletesen szólva – vállveregetéssel fejezték ki elégedettségüket. Amikor azonban – Kovács Vilmoshoz hasonlóan – ráeszmélt a rendszer, az ideológia valódi arcára, antihumánus mivoltára, ami nem tűrte az igazmondást, azonnal kitámadták. Eleinte csak versei publikálását szüneteltették vagy – ami rosszabb – szerkesztői beavatkozás eredményeként eredeti önvalójukból alaposan kiforgatva, a szocialista realizmus követelményeihez „igazítva” közölték. Később már szimatolni kezdtek utána, és amikor a gorbacsovi érában megvitatásra közreadott oktatási reformtervezet kapcsán egy tantestületi gyűlésen kimondta, *az oktatás megreformálhatatlan, ahogy a rendszer is* – beidézték a járási pártbizottságba, vörös szőnyegre állítva felelősségre vonták, megfenyegették. Ez a megrázó eset és a korábbi keserű tapasztalatok nemhogy megfélemlítették volna, inkább erősítették a meggyőződését: változás kell, és a változásért tenni kell, bármennyire esélytelennek látszik a küzdelem. Voltak időszakok az életében, amikor a szűkebb és tágabb környezetében érzékelt, bizonyos mértékben kétségtelenül megszenvedett álságok, barbarizmusok közepette csak *az élet hajnali moccanásának*, *„a reggel örök címere”, a Nap felkeltének, egy-egy kemény sakkparti izgalmainak, a somi szélnek és madárnak, feleségének és gyermekeinek* örülhetett.

Gyanítható, hogy – a vele született adottságot és falubelije, Sütő Kálmán parasztköltő hatását is ide értve – oly sokszor meg nem értett, sőt félreértett és igaztalanul megbántott Emberként muszájszerűen lett Költővé. Valószínűleg kevesellte a minőségi létezésért vívott küzdelem vitákban megnyilvánuló üdvös hozadékát, az élő mellett írott szóval is szolgálni, „megváltani” kívánta közösségeit: saját nemzetét és az emberiséget egyaránt. (El tudom képzelni, mennyire finnyásan fintorognak a *szolgálat*, a *közösség*, a *nemzet* pusztá említése miatt mindazok, akik öncélú játszadozásként művelik a költészetet, Tiszát-Dunát rekeszteni való mennyiségben és terjedelemben beszélnek ki a *semmit*, ám a Kecskés Bélák szellemiségének köldökéig sem érnek fel.)

Nem igazán volt termékeny, életében csupán három önálló kötete jelent meg, ráadásul az első és a harmadik közt csaknem harminc év telt el. A mennyiségét tekintve szerénynek mondható teljesítmény okai közül talán kettőt érdemes említeni: csak akkor fogott tollat, mikor a lélekmély Univerzumában dühöngő viharok rákényszerítették, a természeti jelenségek és a szerelem szépségei megihlették, vagy éppen gyermekekhez kívánt szólni a költészet nyelvén; másfelől volt két időszak, amikor (1974–1981, 1982–1988 közt) saját bevallása szerint egyetlen sort sem írt. *A miért nem* kérdésére *Emelt fővel* című versének egyik szakaszában adott választ: *Megtartóm – Nap és Föld! / A lent volt nekem fönt! / Ha törtek ellenem, / fegyverem volt: a csönd.*

Első, abszolút terméketlen időszakát 1981-ben egyetlen, a Drávai Gizella halálára született *Sírba hullt csillag* című vers szakította meg, a másodikat 1988-ban már versek sokasága. Csak emlékeztetőül: az idő tájt a korábbi társadalmi pangás megelevenedni látszott, a „glasztnoszt” és a „peresztrojka” még az óvatos, sőt gyanakodó személyiségek előtt is felcsillantotta az emberhez méltóbb létezés esélyét, s még inkább a változás legcsekélyebb jelére is felettebb érzékeny, könnyen lelkesedő Kecskés Béla előtt. Ekkor már túl van a pártbizottsági felelősségre-vonáson, mégis

hisz a jobb jövő eljövételében. *A mi Időnk* című versében írja: *Eljött a mi Időnk, barátom. / Könnyebb a lélegzet s a szó. / Gyönyörködj emberi arcában / és segítsd gyönyörű harcában – / nélkülünk nem győzhet a jó!* Természetesen eleven benne a meghurcoltatás emléke, amiről *Lázalom* című versében „tudósít” zaklatottan: *És akkor – egy szótól! – földrengés támad, / és megbillen a lélek egyensúlya, / ... / Bekötött szemmel körbevezetnek, / s már nem érzem melegét kezednek, / meghurcolnak nagy hivatalokban, / mert ami nem tetszett, kimondtam. / Csuklyások, lila karmok, csontkezek, / csak tudnám, milyen eszmék papjai ezek, / trónszéken ülnek és mindegyik plecsniket hord, / és látok, látok egy véres bajuszt, / modern kínzógépek marcangolják a húst, / vonszolnak tovább, minden szavuk szeg, / ártatlan nyakamnál szögesdrót sziszeg. / Tömlőc-sötétség, csurgó vér-bor, / boszorkányüldözés – kész középkor! / Dante-i pokol hogy keveredhet, / te híres huszadik század, veled? / ... / vonulnak a süveges pápák, / eretnokségem kiabálják, / már gyújtják alattam a máglyát...*

A fentebb idézett verssorokból még a laikusok számára is nyilvánvaló, hogy Kecskés Béla költészetének legfontosabb jellemzője a *közéletiség*. Ez önmagában még nem lenne megsüvegelhető érték, csakhogy az ő közéleti témájú költeményei nem rejtett utalásokkal, áthallásokkal sugallják a mondanivalót, hanem a *hétköznapi beszéd szavaival* megfogalmazva, amelyeket épp oly természetességgel emel a versbeszéd magasába, mint annak idején József Attila a *dinamót*. Tudatos törekvés ez nála, mert sohasem az elefántcsonttoronyból kikukucskáló, modern formai megoldásokra ácsingózó ítések elvárásait tartotta szem előtt, hanem azt, hogy efféle kötöttségek nélkül, szabadon fogalmazza meg mondanivalóját, s hogy azt lehetőleg mindenki – még a falusi Maris néni és Pista bácsi is – megértse. E tekintetben költészete egyedülállónak mondható kishazai irodalmunkban.

Mint minden költő, szerette a Szépet, és tudta, hogy a Nő is az. Már a pálya elején születtek szerelmes versei, de talán nem tévedek, ha azt hiszem, szerelmi lírája a feleségéhez, Edit asszonyhoz írott versekben csúcsosodott ki. *Add meg nekem* című versének második szakaszában, már a közeledő elmúlás tudatában írja: *Add meg nekem még ezt a boldogságot: / meghalni úgy, hogy fogod a kezem, / míg némán hallgatod, a zuhogások / hogy dübörögnek át a szívemen, / s hogy oldódom a létből a nemlétebe, / mely – vigasztalj! – csak annyi lesz talán, / mint mikor a táj arca hófehérbe / lényegül át a telek évszakán.* Mintha megsejtette volna korai végzetét, 1991-től egyre többször foglalkoztatta az elmúlás gondolata. *Lassan ködbe* című versében még rezignált érzelmességgel veszi tudomásul a megváltoztathatatlant: *Vakáció, gyöngy gyerekkor, / egyszer minden véget ér, / s kiserked szívükből egy csöpp / galagonyapiros vér...* Utolsó versében már a végzettel szembe nézve, higgadtan fogalmaz: *Halál, halál, ólalkodsz körülöttem, / és egyszercsak nem lesz több hitel. / Hát megnézem mindennap a világot: magammal vigyem, hogyha hagyni kell.*

Még ötvenhat éves sem volt, amikor magunkra hagyott. Azóta nélküle kell megvívniuk küzdelmeinket, s úgy érzem, gyakran hiányzik az ő lelkesedése, biztatása. Örök időszerűséggel sugarazó versei azonban velünk vannak, hogy tévelygéseink káoszában irányt mutassanak, megélni-érdemes jövő igenlésére, megteremtésére bátorítsanak.

Nagy Zoltán Mihály

UJJAM HEGYÉN CSILLAG

Az egek egébe csavargok,
lázás, éhes garabonciás,
már nincs erőm a csábításnak
ellenállni: Íme, az Írás!
Íme, ha kell, ha nem, mindegy,
én már nem a magamé vagyok,
magasba-mélybe szédít az álom,
s ujjam hegyén egy csillag ragyog.

ELÉGIA

Átüt az őszi rozsdá a szőlőkön,
mint sebesültek
kötésén a vér.
Tüskés bokrok közt keseregve ödöng
– mert nincsen, nincsen
senkije – a szél.

Csontvázvilág: a lomb-hús lerohadva,
varjú-gyümölcsöt
teremnek a fák.
Hegymagas magány zord remete-vadja
lennék én itt, ha
te rám nem találsz.

Mert ki érti ezt: tündöklők az álmok,
hiába csatak
és elvérző fény –
sose imádtam még így a világot,
mint most, e hulló
évad idején.

BÚCSÚ

Város, megyek!
Neon-napjaid lehazudhatják
az éjszakát:
megyek, érzem a földek szagát.
Elsötétült szálloda-ablak,
kő-kietlenség,
kirakati meztelenség,
megbocsátom neked,
annak adlak, aki szeret.
Csattog a sín,
hazamegyek.

Sötét mezőkön rohan a szél
velünk,
vonatok fénye repül –
Ulysses utazása!
Jegenye-iránytűs utak,
villámló szárnyú házfalak
hattyú-csapkodása!

Deres vaságy,
elsötétült szálloda-ablak,
maradj, ahol vagy!
Hazavár, élém jön, úgy vár rám
betonperonba gyökerező fácskám,
átfúj tükörtestén az éj,
párolog szemén eső.
Karjai közt
nekem rak fészket.

A SOMI SZÉL

Elérek-e a Tengerekhez?

Ölébe vesz ősanyám,
az Óceán?

Kiiszom a Déli-sarkon
a jégkelyhet, mely
részegítő bátorságot ad?
Alpinistaként, úrsisakban
fölkapaszkodom valaha
a Holdig, sziklákon
sebződve?

Somi szelekben mosakszom
én,
harminc múltam, oda a lázak.
Mi kiszakíthatna még – nincs már.
A holnap,
a holnapután,
az Azutánok –
ami kiszámíthatatlan volt,
már kiszámítható.

S ha újra nem visznek sehova
ma sem
a fény-lovak,
s a Nappal együtt
horizont mögé
hull
minden
cél:
hogy bele ne borzongjak a sorsba,
hajamba borzol
a somi szél.

ANYÁM

Anyám nyolcvan évét
hordja, mint a zsákot,
meggörnyedve hordja,
azt mondja, hogy átok.
Sóhajtja: elég volt,
de végzi a dolgát,
szeme ma is fénylő,
keze ma se holt ág.
Kötelességtudat,
ösztön, ami viszi?
– Ó, öregek titka! –
Hogy érdemes: hiszi.
Hajnali harmatban
megmosakszik reggel,
körülvessi magát
angyali sereggel:
virággal, lugassal,
árnyas falombokkal,
nyulakkal, kacsákkal,
búgó galambokkal –
s ha az idő hajlik
alkonyba, estébe:
csillag-tengerit szór
tyúkjai elébe.

TÉLI ALKONYAT

Veres az ég, véres az égalj –
reszketsz, dermedő éj jön.
A nyáron-gyönyörű almafáról
csonkán csüng le egy elítélt gally.
Ablakra-rántott függöny a felleg,
a szürkület cementpora minden ellep,
kúszik a sötét, a fagy kése villog,
rémület borzong végig a tájon és titok.
Egy csorba csillag megcsendül. Csend lesz...
Aztán – felüvölt a szél, mint a megkínzott,
s az ég leomló téglafalánál
kivégzik a bekötött szemű Napot.

HAJNALI LÁTOMÁS

Világosodik
    lassan,
rézkakas-trombita
    harsan.
Kék csík a horizont
    alján –
ébredt már ilyenkor
    anyám.
Édes, jaj, ne aludj,
    ébredj,
dózsölnek rajtad a
    férgék.
Itt maradt a világ
    árván,
fetrengnek a forró
    párnán,
az idő szorít és
    kerget,
felveri a gyom a

kertet,
kezedet siratja
minden,
nélküled tétlen az
isten!...
Kivilágosodik
lassan,
megcsendülsz a kapa-
vasban,
felragyogsz arccal a
napban –
S elszállsz,
te megfoghatatlan.

(A SZARVASSÁ VÁLTOZOTT FIÚ)

Szarvassá változom,
agancsom öklel.
Kőasztalról eszem,
hálok a földdel.

De poshadt vizekből
nem iszom többé.
De tiszta forrásból
iszom örökké –
fejem fölvetem.

Anyám hite idegen.
Apám is hiába hív.
Csupa-múlt világukból
nagy tisztásra menekszem.

Cantata profana zeng
erdőmélyű szívemben.

Futnom kell, mert meghalok,
ha köztetek maradok.
Agancsommel görgetem,
földobálom a Napot.
Úgy viszem a jövőbe,
hogy ti is ragyogjatok.

PINCEMÉLYBEN

Sztálingyertyától fényes éjben
– géppisztollyal
kicsillagosított ég fenn –
rettegtünk lenn a pincében,
hol a falat
benyálazták a csigák.
Mosom, mosom, ma is vakarom
azt a földre-kozmált éjszakát.
Mint a vadak,
villámlástól vakulva,
mint a vakond, földbe bújva
éltünk, csak apám daca ordítózott,
ahogy az egek alá kiállt.
Anyám tört testét
átlényegítették az imák.
Dörgött a vasvihár, s betakart engem;
várta az Isten Fiát.
Hajnal fele a fölhasadt földek felől
kapunkon át
sebesülten betámolygott
az ősz.
Alvadt avar
ragacsolta a haját –
valahol belelőtték a katonák...

VÉRRÉ VÁLNI

Élni a földön
könnyben,
fényben,
pörös reményben,
e földön, hová
nem dermedezni jöttem,
de melegedni
emberi örömben.
Hol nem lehet bűn,
hogymilyennek születtem.
E földön
könnyben, fényben magyar –
de tudva a törvényt:
föld virága
bármilyen faj.

Ha kezem adom, a kezed kérem.
Jóért jót,
bizalomért bizalmat.
Vérré válni a közösségben,
klorofillá a zöld levélben,
láncszemmé láncban,
kapcsolódva hold-nap-forgásban.

ÜZENETHOZÓ

Jövevény vagyok.
Megtettem fényévnnyi utat.
Pórusaimban por,
zsebemben egy marék küldetéstudat.

Torkomban papírgombócot csempészek,
a haj alatt koponyámon titkosírás,
arcom ráncai rejtjelek.

Ti fogadhattok be, ki más?

Jövevény vagyok. Ne húzódjatok el.
Nektek hoztam az időből üzenetet.
Sose-hallottat. Nem ócska kópiát.
– De egyedül kell megfejtenetek.

KÖLTÉSZET

*Azoknak, akik soha
nem olvasnak verseket*

Ha verset írok

a jegenyék szállni vágnak
nyitva a föld szíve
telehull maggal zengéssel
egy szót keresek
mit kimondani még érdemes
az emberi reményt vitaminozom
a szél az igazság országútján
indul el az időbe
tündöklőbben él a bátor
törvényé szépül
a mindent-odaadás
mindent ért ki unja az értetlenséget
tisztán szólnak a félelemtől dadogók
a sátánok elbizonytalanodnak
a jövő megvilágosul
legragaszkodóbb arcomon
tulipánpiros lázadás a nyár
magasodik a letérdeltetett lélek
tudom miről kell szólnom
életem kitárul felétek

ha verset írok

PATTOG A ROZSDA

Tollamról újra pattog a rozsda,
a vers fényesen fellángol.
Hogy elhagytalak, bocsásd meg, Múzsza.
Jöjj, ne bujdoss el mégsem
ebből a kő-pénz-vas világból.

A hátha-remény kicsillagzik bennem,
már nem latolom, kell-e az embernek az emberi:
biztatom, ha nem meri,
nyújtom feléje, ha nem leli,
és rászólok, ha aranyait elveri.

Mert ezt a csendet áttörni botondi ököl kéne,
s jaj, erőtlenek a margaréta-buzogányok,
hol anyagiasság-isten imádatik
és autós pasikra lesnek a lányok.

De talán mégis –, talán kell és jó hogy van,
talán megnyugtat, segít,
talán ő a földalatti nap,
mely láthatatlanul besüt
a lélekbe, hol elsatnyulna a vetés
s a benti gyümölcsök sohasem pirosodnának –

Higgyük: fakasztasz forrást,
virágot, világot formálsz,
dolgozzunk, Múzsza!
Mint őszi ekékről, mik nekivágnak a földnek,
pattogjon a tollról
a rozsda.

A MI IDŐNK

Eljött végre a mi Időnk,
    lehámlik a sok hazugság –
Tisztára meszeli az eget
és kitakarítja a földet,
    fertőtlenít szívet-ruhát.

A szeme: Nap, és nyílt és tiszta,
    akár a lelkiismeret.
A maffia denevérhada
menekül tőle megriadva,
    s kígyó-gyűlölet sistereg.

Eljött a mi Időnk, barátom.
    Könnyebb a lélegzet s a szó.
Gyönyörködj emberibb arcában
és segítsd gyönyörű harcában –
    nélkülünk nem győzhet a jó!

Hát ássunk le a gyökerekig,
    ahol az ocsmány féreg rág,
hogy kinyíljon végre kertünkben
a szivárvány minden színében
    az a sose-látott virág!

LÁZÁLOM

    És akkor – egy szótól! – földrengés támad,
        és megbillen a lélek egyensúlya,
        és bomlik lassan az agy,
        behályogosodik a nap,
nincs amihez tájoljam magamat –
        minden elhagy,
        jó társam, te is hol vagy?
Bekötött szemmel körbevezetnek,
s már nem érzem melegét kezednek,
meghurcolnak nagy hivatalokban,

mert ami nem tetszett, kimondtam.
Csuklyások, lila karmok, csontkezek,
csak tudnám, milyen eszmék papjai ezek,
trónszéken ülnek és mindegyik plecsniket hord.

És látok, látok egy véres bajuszt,
modern kínzógépek marcangolják a húst,
vonszolnak tovább, minden szavuk szeg,
ártatlan nyakamnál szögesdrót sziszeg.

Tömlöc-sötétség, csurgó vér-bor,
boszorkányüldözés – kész középkor!

Dante-i pokol hogy keveredhet,
te híres huszadik század, veled?

Mi folyik itt?!

De nincs felelet,
vonulnak a süveges pápák,
eretnekségem kiabálják,
már gyújtják alattam a máglyát,
s kavarnak ez örület-nagy
tébolyban s felém tekeregnek
a rút csápok... jaj! – Edit, ne hagyj!

EMELT FŐVEL

Hívtak, de nem mentem;
virág a kezemben –
Sej, jó volt,
hogyan szuverén lehettem!

Nagyon kikaptam,
mert sose hallgattam.
De hittem: felragyog
igazam, hatalmam.

Hívtak, de nem mentem,
cinkosuk nem lettem.
Inkább a fejemet

bevertem.

Keserves, nehéz volt,
lenyomott az égbolt,
lenyomtak, temettek –
De boldog voltam, hogy
elveim lehettek.

Megtartóm – Nap és Föld!
A lent volt nekem fönt!
Ha törtek ellenem,
fegyverem volt: a csönd.

Tisztának maradni,
rúgni és harapni;
segíts meg, szerencse,
vetni és – aratni.

SZÜLŐFÖLDÜNK

Őseink itt nyugosznak mind,
s ők ma sem csupán tetemek:
szólnak pentaton dalaik –
E föld nekünk rendeltetett.

Ide születtünk, ez a sors
lett a miénk s munkál velünk,
a kozmosz-szél ide sodort,
és jobb hazát már nem lelünk.

E védtelen síkságon át
gonoszság, vadság mennyi dúlt!
Berogyasztott bordáink közt
hegedő sebként sajnó a múlt.

Jelen és jövő mit hoz még?
Némák a mindentudó fák.

De veszített Mohács nem lehet
ott, hol szikla a barátság.

Sértett ég, mosolyogj hát fel,
és remélj, beregi vidék:
hisz szállnak fecske-dalaink,
s értik a magyar szót itt még!

KRÓNIKÁS ÉNEK A MUNKÁCSI VÁRBAN

Megállok szomorún
Munkácsnak várában,
tarkálló turisták
gyöngykoszorújában.

Gondolok hőslelkű
Zrínyi Ilonára,
ülnék – de hol van már? –
Rákóczi lovára.

Elmúltak, múltanak
a zúgó időnek:
magasló ormai
porladva ledőlnek.

Petőfink, most jöjj el,
s lássad, mivé leszen
dicső históriánk
a gazdátlan kézben.

Szólj rá a kövekre,
kössenek örökké,
maradjon ez a kincs
mindig az örömé.

Bámuló turisták
csevegnek, elmennek –

de a mi hűségünk
sohasem feledhet.

Magamra maradok,
merengve könyöklök.
Némán száll a lelke
hegy fölött, völgy fölött.

DILEMMÁBAN, FÉLÚTON TÚL

A hajnal minden ablakot kitár,
beindul gyöngyös munkával a nyár,

sugarak szövik át a levegőt,
szőnyeget hímeznek a legelők,

mezőt zsinóroz hangyaszorgalom,
s én – a madarak dalát hallgatom.

Elgondolkodom múlton és jövőn,
színe-fonákja változó időn.

Hajló ágak közt hajnali madár,
talán te tudod, hogy reám mi vár,

itt kell-e leélni életemet,
maradok-e vagy messzire megyek.

Közeleg az ősz, elporoz a nyár,
nem tudom, mire mondom majd, hogy kár,

nem tudom, mi jó; megyek? maradok?
mit csillantnak az üvegdarabok?

Lesz, ami lesz! A döntés messze még.
Fő, hogy most ragyogsz, arany messzeség.

Te somi madár, repülj, énekelj:
a te boldog dalodért kelek fel.

ÖRDÖGI KÖR

Rehabilitálják
az elítélt verseket?
A tiltott gyümölcsbe végre
beleharaphatunk?
– Egy napon
visszaadják az ítések
versedet,
mert a JELEN-ről beszél!
Új tabuk,
feltámadó szembeszél.
Megsejted az újabb csalást:
kezdődik minden
előlről,
forog, forog a mókuserék,
az ördögi kör – – –

KARCSÚ PEGAZUSOK

Hol nyargalásztok mostanában,
ti, karcsú Pegazusok?
Pattan-e patátok,
szárnyatok merre suhog?
Nem hallom, hogy csattanna
nyerítésetek, mint a puska!
Visztok-e valakit
a Parnasszusra?

A mítoszok szép világának
befellegzett,
mára a költők is
elköltőietlenednek,
lehúz a sár, amelybe
beledöglünk,
fakuló igazságokat szorongat
elkékülve az öklünk.

Sivár és kiürült
lett az ember,
bámulja múltját-jövőjét
bamba szemmel.
Remélni, hinni, szeretni
nehéz ma,
ki van róva reánk
a szörnyű dézsma.

Nem mártódik a Toll már
vérbe és parázsba,
alkonyul a vers, kihuny
a költészet varázsa.
Nem hallom, arany patátok merre dobog,
szárnyatok merre suhog –
Ti is kimúltatok talán,
karcsú Pegazusok?

A KÖZELEDŐ EZREDFORDULÓRA

Arannyal hallgat és titkokkal megtöltve
piramisában a fáraókoporsó –
Pörög hangtalanul a végtelen orsó,
ím', egyre mélyebben fúródva a földbe.

Atomkor éjjelén sugárzó holdtölte!
Lyukas az ózonpajzs, az ég törött korsó.
Ez az évezred lesz talán az utolsó?
Vacogva bújunk az Idő-anyaölbe.

Idáig jutottunk úton-tévtúton,
örökké csalódva s feltámadó hittel.
Álmokra, Holnapra kapunk-e még hitelt?
Vagy mindent elpusztít önzésünk s az atom?
– Naptalan világűr siratja majd vakon
egyetlen gyönyörű gyermekét: az Embert.

ÖTVEN

Virágot fagyasztó éjben
ki ez? – Ez én vagyok itt.
Hollóként száll rám új évem,
évem: az ötvenedik.

Virágot fagyasztó éjben
állok most sors-egyedül,
az élet, míg ide értem,
megsarcolt kegyetlenül.

Kétségek marják az elmét:
nem tudom, mi az igaz.
Gyertyaként, távoli csillag,
csöppents a szívre vigaszt!

És halj meg, ábránd, ne szédíts,
durva e világ nekünk.
Elveszett illúziókkal
a mi világunk letűnt.

Éj jön most, nem tudni, mi vár.
Biztat és riaszt az Új.
Kavarog remény és végzet.
S hull a hó, súlyosan hull.

EGYÜTT

Megírtuk legjobb verseinket –
mi jöhet még?
Leéltük legszebb éveinket –
borul az ég.
Hamvadó csillagparazsakba
kotorunk már.
Tél jön: szívünktől elhidegülsz,
kincses Ungvár.
Az ifjúság tűz-hiteiből,
ó, mi maradt,
mikor még ököllel döngettük
a falakat.
Lázadásunkkal fölvertük az
egyetemet,
együtt voltunk, s nem árthattak a
kegyetlenek.
Együtt a csókban és a versben
fiúk, lányok:
emlékeztek-e, megváltottuk
a világot.
Ajtónk és szívünk minden szélnek
ki volt tárva,
boldogan feszültünk, ha kellett,
a keresztfára.
Hová tűntetek, elszállt csodák,
ellobbant cél?
Az EGYÜTT szakadt példányait
tépi a szél.
Falusi barlangomba bújva
szöszmötölök,
bóklászok árnyként a hómező
papír fölött.
Embert látni tán Beregszászig
elmegyek még –
s álomra hajtom lassan fejem,
mint a medvék.

LASSAN KÖDBE

Lassan ködbe foszlik minden,
nyárból hamu sem marad –
eltűnnek az ég tavában
csónakázó madarak.

Smaragdzöld mezőkben jártunk
tűz-sörényes lovakon,
biciklivel csilingeltünk
végig a kék utakon.

Halak voltunk a folyókban,
hámlott bőrünk pikkelye –
Ó, hogy a parázsló Nap így
el fog tűnni, hitted-e?

Vakáció, gyöngy gyerekkor,
egyszer minden véget ér,
s kiserked szívünkből egy csöpp
galagonyapiros vér...

MAGAMMAL VISZEM

Megnézem jól mindennap a világot,
mely szép és rút, de legalább valós:
mert bármikor itt hagyhatom már
– súgja fülembe a jós.
Végigjártatom szemem pejszikóit
smaragd mezőin, porzó útjain,
s lenézek mozdulatlan arccal:
mit tükröznek a mélyben kútjaim.

Som és Papi közt a kis akácerdőt,
az égre célzott messzi tornyokat –
mindent, mindent, míg felragyog fölöttem
a reggel örök címere, a Nap.

S belenézek az emberek szemébe,
ragaszkodón szorítva meg kezük –
hiszen úgy zuhanhatunk le,
mint hogyha az ágat eleresztjük.

Együtt élek a józan félelemmel,
tudom, hogy jöhet autó, puska, kés –
kiszámíthatatlan napfogyatkozás,
s megkeseredik számban csók és méz.

Halál, halál, ólálkodsز körülöttem,
és egyszer csak nem lesz több hitel.
Hát megnézem mindennap a világot:
magammal vigyem, hogyha hagyni kell.

SZERELEM

Újévnek
hajnalán,
sikongó
    jegeken
hazavitt
engemet
az óvó
    szerelem.

Letett az
ágyára,
gyöngéden
    betakart,
elfújta
a fagyot,
elűzte
    a vihart.

Testével
becézett,
szavával

itatott,
nem bánta
sebemet,
nem nézte,
ki vagyok.

Nyitom a
szememet:
a ködből
nap kúszik,
káoszos
lelkemben
elhallgat
a kuvik.

– Vigyázó
szerelem,
egyetlen
istenünk,
ezévben,
ínségben,
mindétig
légy velünk.

IZZÓ PARAZSAK

Féltem szerelmed ragyogó tüzét,
mint őseember az
izzó parazsat,
mely ha lehunyt a láng-pillás szemét,
nem maradt hite se az ég alatt.

Óvom szerelmed felcsapó tüzét,
hűségem sátra
rá védő lepel,
rőzse-csókjaim élesszék dússá,

örömöm friss szelétől izzon fel.

A szél se lenne hozzám tán ily hús.

Mi is lenne, ó,

ha nem szeretnél?

Megbánts, s aztán jó mégis, hogy itt vagy.

Kellessz, mint éhes szájnak a kenyér.

VARIÁCIÓK

az estét és a holdat

megkérdem hogy hol vagy

a holdak és az esték

álmára emlékezz még

az estéről és holdról

múlta-jövőre gondolj

a holdnak és az estnek

elmondom hogy szeretlek

volt-holddal és volt-esttel

emlékem is temesd el

REKVIEM

nem leszel már
füves ösvényem
káoszból kihozó
világos csapásom

csak csapás leszel
a tíz közül a legistentelenebb

nem leszel falat kenyerelem
egyetlen szerelem

– csak az
egyetlenegy
nem segítsz vinni a látomásokat
szál-kötélen kiáradt sors felett

nem kötöd be a sebet

combjaid tiszta párhuzamosai
már össze sohasem érnek
tüzet-jeget zokogó bánatára
a behorpadt térnek

nem surransz át többé
napsugárrá válva
halálra-szánva
hozzám a legkisebb résen
határok szögesdrót-függönyök
szövődnek közénk csipkésen

fekete ördögök vittek el adóba
üres lett a viskóm bámulok azóta

harang sír belőlem leomlott templomból
melled kihunyt vak vagyok
pattognak a csillagok
csillogó fogsoromról

éjbe foszlik elveszett
holdból faragott tested
sírj hát üvöltözz csillag
elmegek én is hívnak.

ARANYVÁZA

Szerelem, aranyváza, széttörsz:
a csalódás kiejt kezéből,
szemétdombon fonnyadnak
érzéseink,
a kihajított rózsák.

Szerelem, aranyváza, széttörsz,
csörömpölésed még echózik,
de imája az összerakhatatlan
cserepeknek
nem hat meg már.

Szerelem, aranyváza, széttörsz,
a csend vize torkunkra ömlik,
a földön megsiratott romok –
a szél-seprűk
majd összesöprik.

MEGJÖTTEM KIÉHEZVE

Az ajkad vérbő narancs,
melled nyár-erdők szedre –
Kiéheztem húsodra,
testedre, jóízedre.

Rossz volt nélküled távol,
nélküled mélyben-messze,
most tudom, milyen nagyon
el voltam dobva-veszve.

Zaklattak kusza álmok
kígyózva, tekeregve,
ledőlt az egek tornya,
mélyült az idő medre.

De visszajöttem: arcod
nincs többé ködbe rejtve,
piroslik újra a nap
véreddel keveredve.

Elcsendesül a kétely,
ruhádat-gondod vedd le,
árnyákunk simuljon rá
a régi kerevetre.

A hold az éjbe csobban,
lemerül ezüst vedre.
Óvatosan hajolj rám,
vigyázz a vérző sebre.

HUSZADIK ÉVE

Huszadik éve, hogy közös a párnánk,
a reggeleink és a reggelink,
dolgok öröme, gondok sara, hulló
lombokat feledtető szerelem,
gyermek-palánták dédelgetése, vad
viharak, melyek ránkcsaptak dühvel,
betörve vérzón szemünk ablakát –
de nem tudunk mi elesettek lenni,
mert áttámogattuk egymást minden
szédületen, alkohol-lidérc-lángon,
mocsáron, örvénylő sebes vízen.

Amíg te élsz, a fecskék kihímezik
az eget és virágba borul a kert
minden tél után, nem őrjít a hiány,
a halálról szinte nincs tudomásom,
hiába szól a harang é a sírok
vakondtúrásai csúfíthatják a Földet.

Amíg te élsz, kiheverem a tébolyt,
a vigasztaláshoz gyönyörűn értsz,
itt zümmöghet a fejem fölött a Nap,
fullánkjaitól ózonpajzsod véd meg,
és villámhárító-ujjad ezüstje
a gonosz hatalmakat elűzi,
hát önzőn sírok: sose hagyj magamra,
vigyázz rám és nagyon vigyázz magadra.

ADD MEG NEKEM

Megadtad nekem azt a boldogságot,
hogy veled élhettem a földön én,
hajnalom lehetett a mosolygásod,
s elkísértél a tavasz zöld fűvén.
Hűséged rólam a terhet levette,
voltál a minden és az egyetlen,
csillagfényekkel lett teleültetve
e káosz-sötét világegyetem.

Add meg nekem még ezt a boldogságot:
meghalni úgy, hogy fogod a kezem,
míg némán hallgatod, a zuhogások
hogy dübörögnek át a szívemen, s
hogy oldódom a létből a nemlébe,
mely – vigasztalj – csak annyi lesz talán,
mint mikor a táj arca hófehérbe
lényegül át a telek évszakán.

GYERMEKVERSEK

VERŐFÉNY

Verőfényes tavasz-nap
szikráztatja a havat,
vén fákon a kert alatt
minden varjú dalra kap.

Tudós szarkák cserregnek:
csak vendéget sejthetnek!
Most az egyszer biztos azt:
vendégünk lesz a tavasz!ú

Asszonyszoknyás napsugár
szél-zenére táncot jár,
ujjong, csacsog sok veréb:
fagyos télből volt elég!

Én se bánom, ha megyen,
bizony meg se könnyezem
– hívogató dal fakad
szívemben a tavasznak.

ÉKSZERBOLT

Kristálycsillár
fenn a Hold –
nyitva van az
ékszerbolt:
zafírok,
rubinok
a szikrázó
csillagok.

Keresem a
legszebbet
annak, akit
szeretek:
megveszem
– bármiért –
a Szaturnusz
gyűrűjét!

RIGÓK, RÜGYEK, IBOLYÁK

Bemondta a rádiónk:
holnap jönnek a rigók!
Hoznak füttyöt
– ügyesek! –,
kinyitják a
rügyeket.

Kidobolták a csodát:
kinyíltak az ibolyák!
Fussunk hát az
erdőbe,
csokrot szedni
belőle!

SZÓL A TAVASZ

Szól a tavasz:
itt vagyok!
Eljöttem, mert
hívtatok.
Egész télen
hó alatt
álmodtam az
álmomat.

Szól a tavasz:
itt vagyok,
napsugárban
csillanok,
kezemben száz
szál virág –
annak adom,
aki várt!

BOGÁRBÁL

Ki zenélt az este?
Öt tücsök.
Ki gyújtott világot?
Hold tűzött.
Tavaszi tánc járta
szerteszét,
harmat gyöngyözte a
rét fűvét.
A pók dobolt ritmust
– a hasán!
Tilinkón játszott a
csalogány,
s pici csillagok a
fák felett
játszottak kíváncsi
szemeket!

NAGYAPÓMOSOLYÚ ŐSZ

Nagyapómosolyú ősz
kószál, itt-ott elidőz
fánál, földnél, pataknál,
lassan jár, ki meg-megáll.

Ha meglesed, látod őt:
kóstolgatja a szőlőt;
tengericső, aranyló –
jár az öreg mosolygó.
Kosárba itt szilvát ráz,
amott levelet cifráz –
minden lombot szépre fest,
s lehullatja egyenest...

KÖLTÖZŐ MADARAK

Ők nem látnak deres telet,
havat hordó fergeteget,
még csak a nyár hervadását,
a kék-ködös őszt se látják.

Nap süt, mikor tovaszállnak,
zöldellnek még füvek, ágak,
s szüretelő vidám sereg
lepi el a szőlőhegyet.

Fészkeikbe, házaikba
kikeletkor térnek vissza,
várja őket nyíló határ,
rügyező kert, ragyogó táj.

Napfény: mikor útra kélnek,
napfény: mikor visszatérnek,
szép az idő, derűs, kedves –
boldogságuk mégse teljes.

Fájó szívvel szállnak messze,
verőfényes dél-földekre,
folyton-folyvást visszavágyva
– erre a szép Tiszatájra...